

— C —

za 18 nov 2017
20.00 Concertzaal

**ANTWERP SYMPHONY
ORCHESTRA &
MARTIN GRUBINGER**

Bernstein, Prokofiev,
Eötvös & Tan Dun

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Het **Antwerp Symphony Orchestra (BE)**, voorheen de Filharmonie, is het symfonisch orkest van Vlaanderen, met de nieuwe Koningin Elisabethzaal in Antwerpen als thuisbasis. Onder leiding van vaste gastdirigent Philippe Herreweghe en eredirigent Edo de Waart wil het orkest een zo groot mogelijk publiek ontroeren en inspireren met concertbelevingen van het hoogste niveau. In het buitenland wordt het Antwerp Symphony Orchestra uitgenodigd door de belangrijkste huizen en internationale concertreizen door Europa en Azië vormen een constante in de kalender. Naast zijn reguliere concerten creëerde het Antwerp Symphony Orchestra tal van educatieve en sociale projecten, waarmee het orkest kinderen, jongeren en mensen met verschillende achtergronden doorheen de symfonische klankenwereld gidst. Het Antwerp Symphony Orchestra maakt opnames voor gerenommeerde klassieke labels en richtte ook een eigen label op, waarin het focust op het grote orkestrepertoire, Belgische muziek en hedendaagse klassieke muziek.

Dirigente **Elim Chan (HK)** studeerde aan het Smith College en de University of Michigan. In 2014 werd Chan de eerste vrouwelijke winnaar van de Donatella Flick Conducting Competition. Ze werd aangesteld als assistent-dirigent van het London Symphony Orchestra in 2015-2016. Chan debuteerde bij tal van orkesten, met als recente hoogtepunten haar debuut bij het Mariinsky Orchestra in 2016, waarmee ze zowel speelde in St. Petersburg als op hun Mexicaanse tournee, en haar debuut op het Lucerne Festival met het Lucerne Festival Academy Orchestra.

Martin Grubinger (AT) studeerde aan de Anton Bruckner Privatuniversität in Linz en aan het 'Mozarteum' (Universität für Musik und Darstellende Kunst) in Salzburg. Als vaste gast van vele toporkesten en 's werelds meest vooraanstaande concertzalen, concerteert Grubinger met een breed repertoire dat varieert van solo- en ensemblewerken tot percussieconcerti. Veel van die concerten zijn speciaal voor hem geschreven, onder andere dat van Friedrich Cerha, Avner Dorman, Tan Dun en Peter Eötvös. Grubinger won talloze prijzen, waaronder de Bernstein Award van het Schleswig Holstein Musik Festival en de prestigieuze Würth Prize van Jeunesses Musicales. Grubingers eerste cd *Drums'n'Chant* werd snel gevolgd door een live-opname van zijn eigen ensemble The Percussive Planet voor Deutsche Grammophon. Sindsdien volgden andere opnames op diverse labels.

Uitvoerders & programma

19.15 Inleiding door Francis Maes

Antwerp Symphony Orchestra: orkest
Elim Chan: dirigent
Martin Grubinger: percussie

Tan Dun (1957)

The Tears of Nature (2012)
(Belgische première)

- Summer
- Autumn
- Winter

Peter Eötvös (1944)

Speaking drums (vier gedichten voor percussie en orkest) (2012-13)

- Dance Song
- Nonsense Songs
- Passacaglia: Intrada, Saltarello, Bourrée, Passepied, Gigue, Allemande, Finale

pauze

Sergey Prokofiev (1891-1953)

Selectie uit *Romeo en Julia*, opus 64 (1935-36)

- Montagues en Capulets
- De jonge Julia
- Maskers
- Tybalts dood
- Romeo aan het graf van Julia

Leonard Bernstein (1918-1990)

West Side Story, Symphonic Dances (1960)

- Prologue
- Somewhere
- Scherzo
- Mambo
- Cha-cha
- Meeting scene
- Cool
- Fuga
- Rumble
- Finale

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

ORKESTRAAL

Slagwerkconcerti en een love story

Hedendaagse concerten voor slagwerk

Het meest originele aspect van *Speaking drums* is de opdracht aan de solist om zowel te spreken als te spelen. Eötvös verklaarde dat hij dit idee kreeg door jazzmusici en Indische slagwerkers aan het werk te zien. Zij spreken vaak tijdens het spelen. Eötvös gebruikte drie gedichten van de Hongaarse dichter Sándor Weöres. Hij was de grootste taalvirtuoos van de 20e-eeuwse Hongaarse poëzie. Een aantal van zijn gedichten zijn volledig betekenisloos. Enkel het ritme van de tekst maakt de inhoud van de poëzie uit.

Tan Dun belichaamt als componist de huidige globalisering. Hij groeide op in China, maakte de overgang mee van de spirituele tradities van het confucianisme en taoïsme naar de atheïstische cultuur van het communisme. De prille gevoeligheid voor spiritualiteit en zijn fascinatie voor het sjamanisme zijn hem altijd bijgebleven.

Tan Dun bekwaamde zich in de compositie via een beurs voor Columbia University in New York (1986). Sindsdien noemt hij de Verenigde Staten zijn thuis, maar blijft hij gehecht aan de spirituele band met de Chinese cultuur. Tan Dun zoekt

‘Tan Dun belichaamt als componist de huidige globalisering.’

de communicatie tussen beide muzikale werelden niet enkel in de toepassing van Chinese instrumenten, maar in de filosofische basis van de Chinese muziek: ‘Mijn muziek is die kwellende zoektocht naar het onhoorbare gebaar van een enkele klank, zijn eindeloze domein, en zijn capaciteit om onze zintuigen op te winden en tot rust te brengen.’

Tears of nature gaat over ‘de mooie droefenis van de hachelijke toestand van de natuur en de bedreiging van ons overleven vandaag.’ De geluiden van de natuur vloeien samen met de spirituele toestand van de menselijke geest. De drie delen zijn geïnspireerd op een recente natuurramp: deel één op de aardbeving in Sichuan in 2008, deel twee op de tsunami in Japan in 2011. Het derde deel verwijst naar de heropleving die in New York te merken was na de doortocht van de orkaan Sandy in 2012. De natuur en de menselijke geest dansen samen in de finale van het concerto.

Romeo en Julia in een moderne gedaante

Romeo en Julia is met voorsprong de populairste tragedie van William Shakespeare. Dat *Romeo en Julia* een breed publiek aanspreekt, weerspiegelt zich in de 20e-eeuwse bewerkingen van het thema. In de muziek leverde het verhaal twee meesterwerken op die balanceren op de grens tussen hoge en populaire kunst. De twee werken hebben nog iets met elkaar gemeen. Ze situeren het verhaal in een moderne maatschappelijke problematiek. Prokofiev deed dat indirect. Zijn ballet speelt zich af in het Verona van de renaissance dat Shakespeare ten tonele voert. Componist Leonard Bernstein en regisseur Arthur Laurents verplaatsten het verhaal in hun *West Side Story* naar het New York van de jaren 1950.

De oorspronkelijke partituur van Prokofievs *Romeo en Julia* was het product van een creatieve zomer in 1935. Voor *Romeo en Julia* kon Prokofiev werken met de grote regisseur Sergey Radlov, die in 1934 een onsentimentele versie van Shakespeares klassieker had geregisseerd.

Radlov oogstte meteen verontwaardiging met zijn scenario, omdat hij het ballet besloot met een happy end. Bij Shakespeare vindt Romeo Julia schijn dood terug en ontleent hij zich het leven voordat zij ontwaakt. Radlov en Prokofiev redeneerden dat dit een zwak punt was in Shakespeares tekst. Echte tragedie mocht niet afhangen van het toeval of iemand te vroeg of te laat kwam.

Radlov en Prokofiev hadden hun eigen reden om een *happy end* zinvol te vinden. Radlov wilde het stuk aanpassen aan de communistische idealen. Romeo en Julia staan voor de nieuwe jeugd, die alle feodale tradities over huwelijk en familiebanden achter zich laat. Voor Prokofiev kwam het happy end overeen met zijn geloof in de doctrine van Christian Science, een vertakking van het christendom. Hij geloofde in de transcendentie van de liefde.

Onder druk van de literaire opinieleiders moesten Radlov en Prokofiev het originele tragische einde herstellen. De arrestatie en executie van Vladimir Moetnych, de administratieve directeur van het Bolshoi-theater, maakte een productie op slag ondenkbaar. De première vond niet in de Sovjet-Unie plaats, maar in Brno in 1938. Thuis werd de productie verplaatst naar het Kirov-theater in Leningrad. Choreograaf Leonid Lavrovsky deed heel wat ingrepen in het scenario en de muziek, waar Prokofiev aanvankelijk niets van wist.

‘Radlov oogstte verontwaardiging met zijn scenario, omdat hij *Romeo en Julia* besloot met een happy end.’

Bernstein en Laurents brachten het verhaal nog dichterbij: het New York van de jaren 1950, op een moment dat conflicten tussen rivaliserende *gangs* dagelijks in het nieuws kwamen. De uitvoerige exploitatie van Latijns-Amerikaanse stijlen maakt de partituur van Bernstein een late erfgenaam van het 19e-eeuwse oriëntalisme. De niet-westerse cultuur werd geportretteerd als de ‘andere’. De onverenigbaarheid blijkt onder meer uit de muziek. In *West Side Story* vervullen de Latijns-Amerikaanse dansen die functie. Bernstein baseerde zich op folkloristisch materiaal, maar zijn stijl is toch in grote mate een eigen schepping. De plot van een oriëntalistisch drama draaide altijd rond de verleiding van een westerse man door een exotische vrouw. Er is echter een belangrijk verschil. De aantrekkingskracht van Maria op Tony heeft niets te maken met haar exotische charme, maar met haar persoon. Uit de muziek die Bernstein voor de minnaars componeerde ontbreekt immers de exotische karakterisering van de groep waartoe Maria behoort. De betekenis is duidelijk: de liefde tussen Tony en Maria overstijgt het raciale onderscheid.

Francis Maes

ROMEO EN JULIA

Romeo en Julia is ongetwijfeld het beroemdste liefdespaar uit de geschiedenis. Niet alleen Leonard Bernstein en Sergey Prokofiev lieten zich inspireren door deze hartstochtelijke liefdeshistorie met tragische afloop. Het verhaal, dat overigens opvallende overeenkomsten vertoont met dat van Pyramus en Thisbe uit Ovidius' *Metamorfosen*, komt voor het eerst voor in 1476, in een verzameling vertellingen gebaseerd op mythologische motieven, *Il novellino* van de Italiaan Salernitano (pseudoniem van Tommaso de Guardati). De geliefden heetten toen nog Mariotto en Ganozza, maar alle basisverhaalelementen zijn reeds aanwezig. In 1524 werkte de Italiaan Da Porto in zijn novelle *Istoria novellamente ritrovata di due nobili amanti* deze elementen verder uit. De geliefden werden Romeo (Montecchi) en Giulietta (Cappelletti) en vanaf dan speelt het verhaal zich af in Verona. Het kreeg in 1597 zijn definitieve gestalte in *The Most Excellent and Lamentable Tragedy of Romeo and Juliet* van Shakespeare.

Sindsdien verschenen talrijke bewerkingen, varianten en actualiseringen zoals onder meer de Spaanse bewerking *Castelvines y Monteses* uit 1602 van Lope de Vega, de Duitse prozabewerkingen van Christian Weisse (1767) en Christoph Wieland (1764), de ingrijpende adaptatie van Goethe (1812), de novelle *Romeo und Julia auf dem Dorfe* van Gottfried Keller (1856), de realistische toneelversie *Roméo et Jeanette* uit 1945 van Jean Anouilh en de komedie *Romanov and Juliet* uit 1958 van Peter Ustinov.

Het verhaal van het tragische liefdespaar diende als stof voor meer dan 25 opera's. De allereerste (een *Singspiel*), *Romeo und Julie* van Georg Benda op een libretto

van Gotter (naar Shakespeare) ging op 25 september 1776 in première. Bekender zijn ongetwijfeld Vincenzo Bellini's *I Capuleti e i Montecchi* op een libretto van Felice Romani dat in Venetië in het theater La Fenice op 1 maart 1830 werd gecreëerd en *Roméo et Juliette* van Charles Gounod. Deze laatste werd geschreven op een libretto (eveneens naar Shakespeare) van Barbier en Carré en ging op 27 april 1867 in première in het Parijse Théâtre-Lyrique. Ook Berlioz' *Roméo et Juliette* voor orkest, koor en solisten uit 1839 en Tchaikovsky's gelijknamige fantasie-ouverture uit 1870 prijken nog regelmatig op het concertrepertoire. In 1907 schreef de Engelse componist Frederick Delius een interessante opera gebaseerd op de in 1856 verschenen novelle van Keller waarin de handeling verplaatst werd naar een kleine boerengemeenschap. Constant Lambert was de eerste Engelse componist die in opdracht van Sergey Diaghilev en zijn Ballets Russes balletmuziek bij het verhaal schreef. Dit werk werd op 4 mei 1926 in Monte Carlo gecreëerd.

Ook de verfilmingen van Shakespeares verhaal zijn talrijk. De eerste, een stomme film, dateert uit 1903. De eerste algemeen bejubelde verfilming door George Cukor, met de allesbehalve jeugdige hoofdrolspelers Norma Shearer en Leslie Howard, dateert van 1936. De schitterende versie die door Franco Zeffirelli werd uitgebracht in 1968 geldt nog altijd als onovertroffen.

Johan Huys

Antwerp Symphony Orchestra

concertmeester

Wouter Vossen

eerste viool

Eric Baeten
Peter Manouilov
Yuko Kimura
Claire Lechien
Sihong Liang
Mara Mikelsone
Miel Pieters
Christophe Pochet
Natalia Tessak
Guido van Doorén
Ana Luisa Maia de Carvalho
Tamas Sandor
Anna Steenhuis

tweede viool

Miki Tsunoda
Frederic Van Hille
Xu Han
Liesbeth Kindt
David Perry
Lydia Seymourtier
Maartje Van Eggelen
Luce Caron
Isabelle Dunlop
Sabine Poiesz
Floris Uytterhoeven
Hanneke Verbueken

altviool

Sander Geerts
Barbara Giepner
Rajmund Glowczynski
Wieslaw Chorosinski
Marija Krumes
Krzysztof Kubala
Bart Vanistendael
Lisbeth Lannie
Neil Leiter
Jasmien Van Hauthem

cello

Marc Vossen
Olivier Robe
Dieter Schützhoff
Birgit Barrea
Claire Bleumer
Diego Liberati
Artem Shmahaylo
Lieselot Watté

contrabas

Christian Vander Borght
Jaroslav Mroz
Tadeusz Bohuszewicz
Julita Fasseva
Jeremiusz Trzaska
Bram Decroix

fluit

Edith Van Dyck
Charlène Deschamps
Peter Verhoyen

hobo

Eric Speller
Sébastien Vanlerberghe
Dimitri Mestdag

klarinet

Benjamin Dieltjens
Ria Moortgat
Benoît Viratelle
David Van Maele

fagot

Oliver Engels
Bruno Verrept
Tobias Knobloch

saxofoon

Nele Tiebout

hoorn

Michaela Buzkova
Koen Cools
Koen Thijs
Margaux Ortman

trompet

Alain De Rudder
Luc Van Gorp
Steven Verhaert
Steven Bossuyt

trombone

Bram Fournier
Daniel Quiles Cascant
Roel Avonds

tuba

Bernd van Echelpoel

pauken

Pieterjan Vranckx

percussie

Manuel Martinez Navarro
Jaume-Blai Santonja Espinos
Mieke Buekers
Ken Geybels

harp

Samia Bousbaïne

piano / celesta

Yasuko Takahashi

In de kijker

ZONDAG

19 NOV 2017

11.00 Concertgebouw

Vijf
concerten
op één dag

BEAT IT! Happening

Een dag vol verrassende slagwerkconcerten! Koen Plaetnick & Miyoune Kim brengen Bachs *Goldbergvariaties* op marimba. Zus en broer Femke en Lander Gyselincx in hun eerste gezamenlijke voorstelling. Percussionist Aya Suzuki vertolkt Cage, Xenakis en Morales Murguía. Mohammad Reza Mortazavi verbaast met virtueuze Iraanse percussiemuziek en de Japanse marimbalegende Keiko Abe speelt eigen werk.

Laat weten wat u van het concert vond op

f ConcertgebouwBrugge
@concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

BRUGGE

De Standaard

Knack

Klara

FOCUS | IUTV

FLUXYS

DONDERDAG

23 NOV 2017

20.00 Kamermuziekzaal

© Alexandra Bertels

Ensembl'Arenski Shostakovich & Piazzolla

In de *Vier seizoenen* van Astor Piazzolla versmelten jazz, Argentijnse tango en klassiek tot een bijna sensitieve trip. Diezelfde onuitputtelijke verbeeldingskracht, sprankelende melodieën en virtueuze dialogen horen we ook in Shostakovich' *Tweede pianotrio*.